

ทฤษฎีฟันหล่นจากฟ้า

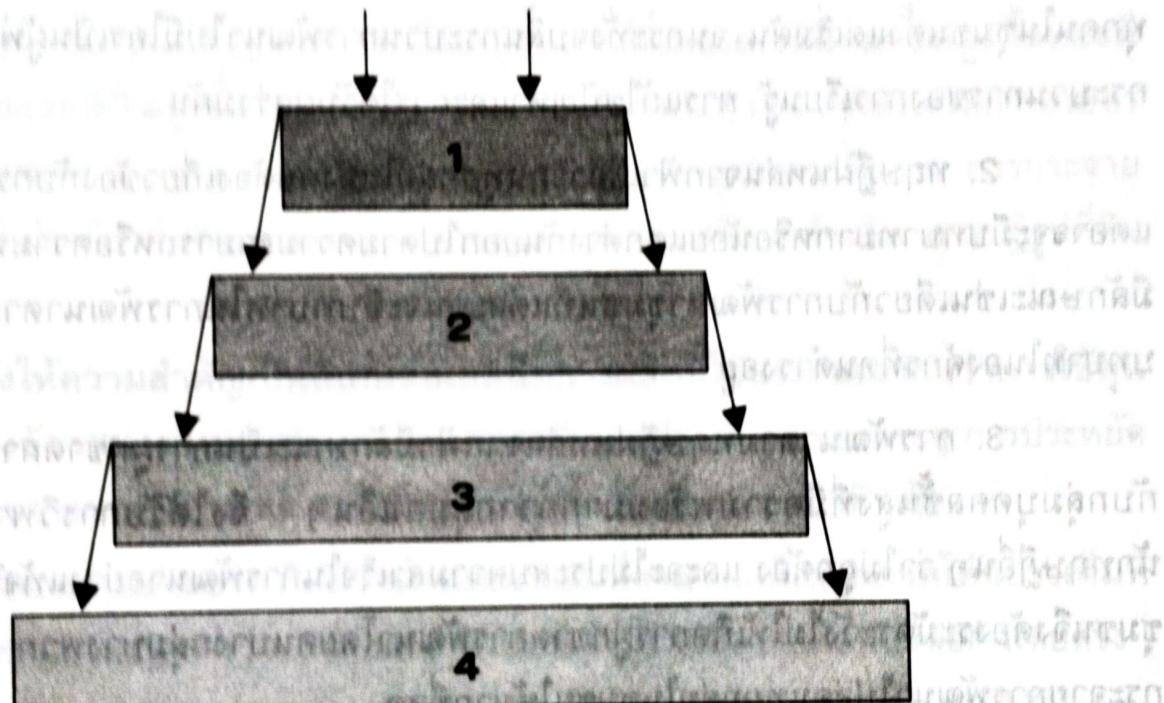
ทฤษฎีฟันหล่นจากฟ้า (Trickle-down Effect Theory) เกิดจากนักทฤษฎีที่ไม่เห็นด้วยกับทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจตามลำดับชั้น เพราะไม่เชื่อว่าสังคมจะมีวิวัฒนาการจากความเจริญก้าวหน้าระดับต่ำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าระดับสูงได้ทุกสังคม โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. เป้าหมายของการพัฒนา

ทฤษฎีฟันหล่นจากฟ้าเชื่อว่า คนในสังคมมีความแตกต่างกัน แบ่งออกเป็นหลายระดับชั้น แต่ละระดับชั้นมีความสามารถในการรับการพัฒนาแตกต่างกัน ในขณะที่ทรัพยากรสำหรับใช้ในการพัฒนามีอยู่อย่างจำกัด หากนำมาจัดสรรให้เกิดผลประโยชน์ต่อทุกคนในปริมาณที่เท่ากันแล้ว ประโยชน์ที่เกิดขึ้นก็จะมีไม่มากนัก เพราะการเร่งรัดพัฒนามีข้อจำกัดหลายประการ เช่น งบประมาณ ทรัพยากร เทคโนโลยี และคุณภาพของประชากร เป็นต้น ดังนั้น การพัฒนาเศรษฐกิจสังคมจึงต้องมุ่งไปที่กลุ่มคนซึ่งมีความพร้อมหรือได้เปรียบในสังคมก่อน จึงจะประสบความสำเร็จ

2. แนวทางการพัฒนา

ทฤษฎีฟันหล่นจากฟ้าเชื่อว่า การพัฒนาจะประสบความสำเร็จด้วยการสนับสนุนสิ่งเสริมให้กับสิ่งที่มีความพร้อม คือ ผู้ที่มีฐานะมั่งคั่งร่ำรวยก่อน เมื่อกำกັນนี้สามารถพัฒนาได้อย่างเพิ่มขึ้น ผลของการพัฒนา ก็จะค่อยๆ กระจายลงมาบังคับคนชั้นกลาง และคนยากจนในสังคมตามลำดับ มีลักษณะที่เปรียบเทียบได้กับการรองน้ำใส่ในถังน้ำใบเด็กที่ตุด ซึ่งอยู่บนตุดก่อน เมื่อน้ำเต็มก็จะล้นออกมาน้ำในถังลงมา ซึ่งเป็นไปที่ใหญ่กว่าเดิมเล็กน้อย เมื่อในนั้นเต็มอีก น้ำก็จะล้นลงในถังล่างส่างอีกเรื่อยๆ จนกระทั่งน้ำเต็มถังทุกใบ ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังรูปที่ 7.1

รูปที่ 7.1 ทฤษฎีฟันหล่นจากฟ้า

จากรูปที่ 7.1 สามารถอธิบายได้ดังนี้

อ้างในแรกเป็นในที่เล็กที่สุดและอยู่บนตุด เปรียบเหมือนกับคนมั่งคั่งร่ำรวยในสังคม ซึ่งมีจำนวนน้อยที่สุด แต่มีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาได้มากที่สุด จึงควรนำไปรองรับน้ำหรือให้ได้รับการพัฒนา ก่อนก่อนอื่นๆ เมื่อน้ำเต็มอ่างหรือได้รับการพัฒนาแล้วน้ำก็จะล้นไปสู่อ่างใบถัดไป หรือคนกลุ่มนี้จะไปพัฒนาคนกลุ่มน้อนๆ ต่อไป ในขั้นตอนนี้เป็นการสร้างปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนา เช่น สร้างถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ เป็นต้น เพื่อให้กับคนที่มีความพร้อมมากที่สุดได้ใช้ประโยชน์ในการลงทุนทางอุตสาหกรรมและธุรกิจการค้าต่างๆ และจะรายจ่ายผลของการพัฒนาไปสู่กลุ่มคนชั้นกลางและชั้นต่ำของสังคมในรูปของ การจ้างงานและอื่นๆ เมื่อกับการไหลของน้ำจากอ่างใบแรกไปสู่ใบถัดไปเป็นลำดับ การพัฒนาเศรษฐกิจแบบนี้ รัฐบาลต้องลงทุนเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเป็นจำนวนมาก ทำให้ในระยะแรกคนชั้นกลางและคนชั้นต่ำ ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่จะยากจนลงกว่าเดิม เพราะรัฐต้องใช้บประมาณสูง ไม่สามารถจัดบริการในด้านต่างๆ ให้ได้ แล้วจะค่อยๆ มีรายได้สูงขึ้นเรื่อยๆ เป็นลำดับ (ปัญญา เลิศไกร. 2528 : 26 - 29)

3. การนำทฤษฎีไปใช้ในการพัฒนาชุมชน

ทฤษฎีฟันหล่นจากพิพารณาถ้นมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนได้ดังนี้

1. ทฤษฎีฟันหล่นจากพิพารณาเชื่อว่าคนมีความสามารถในการพัฒนาไม่เท่ากันต้องพัฒนาคนสู่คนที่มีความพร้อมก่อน เพื่อให้คนกลุ่มนี้แพร่กระจายผลของการพัฒนาไปสู่คนอื่นๆ เช่นเดียว กับการพัฒนาชุมชน ที่ต้องกำหนดกติกาเพื่อหมายของการพัฒนาให้ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ การสรรหาระบบทั่วไป แต่ผู้นำของการพัฒนาชุมชน ต้องมีลักษณะเป็นผู้ประสานงานและผู้ร่วมงาน ไม่ใช่เป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ก่อนคนอื่นๆ และการพัฒนาชุมชนอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกคนในชุมชนตั้งแต่เริ่มต้น จนกระทั่งจบกระบวนการพัฒนาไม่มีใครเป็นผู้พัฒนาใด แต่เป็นกระบวนการของการเรียนรู้ การแก้ไขปัญหาและการได้รับผลกระทบกัน

2. ทฤษฎีฟันหล่นจากพิพารณาเชื่อว่าคนทุกกลุ่มในสังคมต้องเกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนา แต่อาจจะมีบุกมากหรือน้อยแตกต่างกันออกไปตามความสามารถหรือความพร้อมของตน ซึ่ง มีลักษณะเช่นเดียวกับการพัฒนาชุมชนที่แต่ละคนจะมีบุกมากในการพัฒนาตามสถานภาพและบทบาทในองค์กรที่ตนดำรงอยู่

3. การพัฒนาตามทฤษฎีฟันหล่นจากพิพารณา มีลักษณะเป็นการผูกขาดการพัฒนา โดยรัฐ กับกลุ่มนักคลังสูงที่มีความพร้อมมากกว่ากลุ่มคนอื่นๆ จึงได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จาก นักทฤษฎีอื่นๆ ว่าไม่ถูกต้อง และจะไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาอย่างแท้จริง ใน การพัฒนาชุมชน จึงต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดการผูกขาดการพัฒนาโดยคนบางกลุ่มบางพวง แต่ต้องพยายาม กระจายการพัฒนาไปสู่คนทุกกลุ่มในชุมชนให้มากที่สุด

ทฤษฎีการกระจายรายได้และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ทฤษฎีการกระจายรายได้และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (Redistribution with Growth Theory) เป็นทฤษฎีที่ไม่เห็นด้วยกับกลุ่มเป้าหมายของทฤษฎีฟันหล่นจากพิพารณา ผู้เสนอทฤษฎี คือ ฮอลลิส เชเนอรี่ (Hollis Chenery) และ เรจินัลด์ กรีน (Reginald Green) นักเศรษฐศาสตร์ชาว อังกฤษ มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. เป้าหมายของการพัฒนา

ไม่เห็นด้วยกับทฤษฎีฟันหล่นจากพิพารณาที่ให้ผู้มั่งคั่งรับรายได้ที่มีความพร้อมในการพัฒนา เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนา เพราะจะทำให้กลุ่มคนเพียงกลุ่มเดียวเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์ จากการพัฒนาอย่างเดียว แต่คนส่วนใหญ่ของประเทศ คือ พวกรชั้นกลางและชั้นต่ำ ซึ่งไม่มี ความพร้อมในการพัฒนา จะได้รับผลของการพัฒนาน้อย เป้าหมายของการพัฒนาจึงควรเป็นชั้นกลางและชั้นต่ำ ซึ่งเป็นกลุ่มคนส่วนใหญ่ของสังคม